

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 54.

V Ljubljani, ponedeljek dne 17. septembra 1917.

Leto I.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petična vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglašeni in poslani vrstica po 60 vin.; večkratni oglašaji po dogovoru primeren popust.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 16. septembra (Kor. urad.) Uradno se razglasi:

VZHODNO BOJIŠČE IN ALBANIJA.

Nič posebnega.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Južno od Sela ob Soči so se izjalovili italijanski sunki. V južnem odseku planote Banjšica-Sv. Duh je sovražnik iznova poizkušal, da predre naše postojanke. Naše čete so zmagale v ljutem bližinskem boju. Italijane smo zavrnili. Pri Gorici in na Kraški planoti artiljerijski boj.

Šef generalnega štaba.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 16. sept. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan, 16. sept.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadska skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Flanderski fronti menjajoče bojno delovanje. Zlasti na cesti Menin-Ypern je je bila naša bojna črta močno obstreljevana. Več angleških bataljonov je tukaj napadalo, a njihovi napadi so se izjalovili z velikimi izgubami. Severno od ceste je vdrl sovražnik v naš prednji jarek v širini polka. Južno-vzhodno od Arrasa se je stopnjeval sovražni ogenj do največje sile. V umetni megli so kmalu nato napadli Angleži pri Šerisiju v širini 1500 m. Metalci ognja in oklopni avtomobili so pripravljali napadalnim četam pot. Njihov sunek se je izjalovil sprčo naše močne obrambe z artiljerijo in s strojnimi puškami. Kjer je vdrl nasprotnik v naše järke, smo ga zavrnili v bližinskem boju. Preden se je stemnilo, je poizkusil sovražnik še enkrat svoj napad na istem mestu. Pa tudi tedaj smo ga zavrnili z izgubami.

Armadska skupina nemškega cesarjeviča:

Razen poizvedovalnih bojev je bilo bojno delovanje neznatno.

Na vzhodnem bojišču in na macedonski fronti nobenih večjih bojnih dogodkov.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

S soške fronte.

Zadnje dni so se le ob Soči vršili resnejši boji. Zarišče teh bojev je slej ko prej hrib sv. Gabrijele. Italijani tipajo zadnje dni z močnejšimi četami proti našim pozicijam med Tolminom in banjsko visoko planoto. Jasno je, da se sovražnik pripravlja za intenzivno jesensko kampanjo.

Zadnje vesti.

Dogodki na Ruskem.

Izjava sovjeta. Sklep maksimalistov.

Petrograd, 15. sept. (Agentura). Sestanek delavskih in vojaških sovjeto

je sprejel s 279 proti 115 glasovom sledeči sklep: Delavski in vojaški sovjet smatra za svojo dolžnost, da izjavi, da je treba vbodoče odstraniti vsako moč buržvazije in kadetov, ki so se brezdvomno udeležili Kornijlovega razdirajočega dela, da je treba opustiti vsako politiko neodgovorne koalicije. S tem se zabrani, da ne postane zopet vojaško vrhovno poveljstvo in vladna oblast ognjišče protirevolucionarne zarote. Sovjet je mnenja, da je edini izhod iz sedanjega nesrečnega položaja, da se ustvari sila, obstoječa iz zastopnikov proletariata in kmetov, katere delovanje naj se opira na sledeča načela: 1. Razglasitev demokratične republike. 2. Vsa zemlja posestnikov se izroči kmetiškim sovetom brez pravice odkupa; sovjeti obdrže zemljo, dokler se ne sestane ustavodajalna zbornica. 3. Uvede se kontrola delavstva nad industrijsko produkcijo, nad razdelitvijo produktov, poddržavijo se vse najvažnejše industrije, izdelovanje nafte, premogokopi in rudniki. Veliki kapitali se obdavčijo, vojni dobički se zaplenijo, da se osvobodi dežela iz gospodarske dezorganizacije. 4. Prekliče se takoj veljavnost vseh tajnih pogođb in predlaga se takoj demokratičen mir vsem vojskujočim se deželam. 5. Tako naj se uveljavijo sledeče odredbe: 1. Razveljavijo se vsa nasilstva proti delavskemu razredu in njegovim napravam, odpravi se smrtna kazen na fronti, obnovi se absolutna svoboda politične propagande in sicer za vse vojaške in demokratične organizacije, odstranijo se vsi protirevolucionarni elementi iz armadnega poveljstva. 2. Razglašijo se pravica narodov, da sami odločujejo o svojem političnem življenju, to se pravi, da se v polnem obsegu zahtevam Finske in Ukrajine. 3. Razpust dume in državnega sveta in skliče se takoj ustavodajalna zbornica. 4. Odpravijo se predprave socialnih razredov in se uvede enakopravnost vseh državljanov pred zakonom.

Republika proglašena.

Petrograd, 16. sept. (Agentura). Začasna vlada je izdala razglas, ki proglašja Rusijo za republiko.

Novi kabinet.

Petrograd, 16. sept. (Agentura). Na dolgem posvetovanju, ki je trajalo ves dan pozno do noči, med vlado in političnimi strankami, se je rešilo vprašanje o novem kabinetu ugodno. To je povzročilo, da se je omilil doslej zelo kritični politični položaj. Ministrska lista je že sestavljena in se jutri objavi. Položaj postaja tudi zato boljši, ker je bila obveščena vlada obenem tudi o aretaciji Kornijlova in njegovih glavnih sokrivcev.

Kerjenskij — ministrski predsednik.

Amsterdam, 16. sept. Reuterjev urad poroča iz Petrograda: Po dolgih pogajanjih se je sestavil sledeči vojni kabinet iz 5 oseb: Kerjenskij, min. predsednik; general Verhovskij, vojni minister; admiral Verderevskij, mornariški minister; Tereščenko, minister za zunanje zadeve; Nikitin, poštni in brzojavni minister.

Generalisim Kerjenskij.

Petrograd, 16. sept. (Agentura). Generalisim Kerjenskij je izdal armadi in mornarici dnevno povelje, kjer ugotavlja, da je Kornijlova revolta desorganizirala normalno življenje na fronti in zapoveduje: 1. Vsi politični boji v armadi se prepovedo. Uporabiti je vsa sredstva, da se obnovi bojna pripravljenost armade. 2. Prevažanje čet se izvršuje zopet po poveljih najvišjega armadnega vodstva. 3. Aretacije poveljnikov se ustavijo. To pravico imata le sodna oblast in drž. pravdnštvo. 4. Poveljniki se ne odstavijo. 5. Iz lastnih nagibov se ne smejo sestavljati oddelki z izgovorom, da se z njimi nastopa proti protirevolucionarnem gibanju. Dnevno povelje izraža zaupanje, da postane domovina le tedaj pravična, če se obnovi disciplina v armadi in doseže iskreno skupno delovanje vseh njenih oddelkov.

Vojaška organizacija.

Petrograd, 16. sept. (Agentura). Politična uprava vojnega ministrstva je izdala regulativ glede vojaških komisarijev in vojaške organizacije v armadi. Komisarji so organi discipline na podlagi demokratičnih in revolucionarnih načel. Vrhovni komisar za vse armade ima svoj sedež v glavnem stanu. Vojaške organizacije, ki vodijo politično življenje dotičnih enot, se sestavijo na podlagi splošne volilne pravice.

Štirje častniki ustreljeni.

Iz Petrograda se Reuterjevemu uradu brzojavno poroča: Moštvo bojne ladje »Peterpavlovsk« v Helsingforsu je ustrelilo štiri častnike, ki se niso hoteli pokoravati ukazu krajevne demokratične skupščine ter niso hoteli podpisati obljube zvestobe provizorični vladi. Revolucijski odbor v Helsingforsu in minister mornarice sta razglasili poziv, ki graja take nasilnosti.

Pravice Fincem.

Petrograd, 15. sept. (Agentura). Začasna vlada je izdala manifest, ki daje finskemu senatu pravico, da končnoveljavno uredi nekatera vprašanja, katerih rešitev je spadala prej v delokrog velikega kneza Finskega, ne da bi jih sprejel deželni zbor. Od teh vprašanj je izločeno sklicanje in razpust dež. zbora, obravnava proračuna, pomiloščenje obsojencev, imenovanje generalnega guvernerja itd.

Petrograd, 16. septembra. (Agentura). Sovjet, ki je bil sprejel s 279 glasovi proti 115 resolucijo maksimalistov, se je sešel še enkrat — bil je sedaj polnoštevilno obiskan — je zavrgel sklep maksimalistov in sprejel z ogromno večino sledečo resolucijo minimalistov: 1. Skliče se takoj splošno konferenco organizirane demokracije, ki naj reši vprašanje redi naredbe glede reda in mora postopati sestane ustavodajna zbornica. 2. Do sestanka te konference ostane dosedanja vlada, ki naj dela v najtesnejši zvezi z revolucionarno demokracijo, katero se pozove, naj podpira vlado. 3. Vlada od v tesnem sporazumu z odborom za varnost. Na koncu se je sporočil Čejdze, da se sestane demokratična konferenca najkasneje 25. septembra v Petrogradu.

Ogrski finančni minister odstopil.

Ogrski uradni list razglasi cesarsko pismo, s katerim se finančni minister dr. Gustav Gratz odpušča iz službe ter se mu obenem podeli dostojanstvo pravega tajnega svetnika. Vodstvo finančnega ministrstva prevzame začasno ministrski predsednik dr. Wekerle.

Grof Luxburg se pere.

Švicarski brzojavni urad poroča iz Pariza: Francoskim listom se brzojavlja iz Buenos Aires, da nemški poslanik grof Luxburg v nekem intervjuu zanikava pristnost brzojavk, katere je Lansing izročil javnosti.

Italijanska meja zaprta.

Iz Lugana se brzojavno poroča: Italijanska meja je zaprta. Vzrok te naredbe ni znan.

Stockholmska konferenca.

Stockholm, 15. septembra. Holandsko skandinavski odbor je končal danes svoja posvetovanja in izda manifest o stanju konference. Manifest izide v ponedeljek.

Za mir.

Stockholmski dopisnik lista »Socialdemokraten« poroča: Ruski delegati, ki so se razgovarjali z nemškim zastopnikom Hermanom Müllerjem z ene ter z Haasejem in Ledebourjem z druge strani, so odpotovali v Petrograd. V posebnem manifestu se pozivlje socialna demokracija obeh skupin v vojujočih državah, naj tudi zanprej pripravljajo pot miru. Zmaga Kerjenskega in dejstvo, da se francoski socialisti ne udeležijo vlade, se smatrajo kot ugodna znamenja za pospešitev mirovnega dela.

Japonsko sodelovanje v svetovni vojni.

Petrograška brzojavna agentura poroča iz Newyorka: Glasom brzojavnih poročil iz Washingtona ne namerava Japonska pri razsoji vprašanja glede večje udeležbe na svetovni vojni postaviti kake posebne pogoje. Kar se tiče Kiaučava, je Japonska mnenja, da to vprašanje ne more biti predmet obravnavanj z Združenimi državami, temveč da spada to vprašanje pred mirovno konferenco. Japonska smatra, da vprašanje o njenih namerah glede Kitajske ni »diskutabel« pred koncem vojne. Isto velja tudi glede nemških otokov v Tihem morju, katere je Japonska zasedla.

Amerikanski vojni krediti.

Washington, 16. sept. Senat je soglasno odobril predlogo o vojnih kreditih v visokosti 11.539 milijonov dolarjev.

Stavka na Portugalskem.

Lizbona, 16. sept. Stavka poštinih in brzojavnih uradnikov je končana.

O naših narodnih problemih.

VII.

Rekel sem, da moramo svojo narodno eksistenco opravičiti pred seboj in svetom s kulturo. Umstvena in duševna kultura je tisti meč, s katerim se je nam, majhnemu narodu, borovati.

Plug, ki z njim orjemo kulturno ledino, je narodno šolstvo, predvsem pa ljudsko šolstvo. Pri vsaki priliki, ki se nam ponudi, se radi pobahamo, da smo kulturni narod. Sklicujemo se na statistiko o analfabetih. Uradna statistika iz leta 1910 navaja, da so imeli v Avstriji Čehi 2,38%, Nemci 3,12%, Lahi 10,30%, Slovenci 14,65%, Poljaki 27,36%, Madžari 36,39%, Romuni 60,39%, Ukrajinci

61,03% in Srbohrvati celo 63,67% analfabetov. Kar se toraj ljudske izobrazbe v pisanju in branju tiče, smo Slovenci precej napreden narod. Upoštevati moramo, da je v tistih deželah, kjer imajo Nemci ali pa Lahi vladno moč, slovensko šolstvo malobrojno in pa zanemarjeno. Nemške ali pa laške manjšine imajo med nami mnogo bolj razširjeno srednje šolstvo kot pa mi sami. Poleg tega se pači slovenska mladina s takozvanimi utrakvističnimi šolami zlasti na Koroškem. Na Koroškem imajo Slovenci samo dve čisti slovenski ljudski šoli!!

Kljub temu bi nas mogel ta površni pregled vsaj deloma zadovoljiti, ako bi ljudsko šolstvo imelo zgolj ta namen, da ljudstvo nauči pisanja in branja. Res je, naše ljudsko šolstvo je precej razširjeno in posplošeno, toda je brez potrebne globokosti. Zato je navedena statistika varljiva. Mislim namreč, da ima ljudska šola še vse druge, višje naloge, kot pa mladino učiti pisanja, branja in računanja. Ljudska šola mora biti resnično ljudsko vzgojevališče. V tem pogledu pa je naša ljudska šola kulturno in pedagoško visoko pasivna.

Tako prihajamo do njenega notranjega ustrojstva. Učitelj je tista živa sila, na kateri bi morala sloneti šola. Poglejmo si današnjega ljudsko šolskega učitelja. Kakšno karikaturu so napravili iz njega! Naš sedanji ljudsko šolski učitelj je narodna in kulturna sramota, ki se mora odpraviti.

Mlad deček je prišel na učiteljske. Tam so ga »vzgajali« štiri leta. Napravil je maturo in je vstopil v službo. Prišel je na deželo. Takoj spočetka je bil vsled svoje beraške plačice nakazan na usmiljene ljudi. Njegova stanovska beda ga je izpostavila javnemu zaničevanju. Nad Nad njimi so gospodovala razne politične stranke, ki vse so zahtevale od njega, da boji njih agent. Četudi je bil razborit človek, navdušen za svoj lepi in težavni poklic, vendar ni smel samostojno misliti in drugače delati, kakor so mu ukazovali mogočni lokalni velikaši. Ne šoli in vzgoji, temveč svojim političnim gospodarjem je moral posvečati svojo duševnost, ki je tako vprežena, morala kmalo zvođeneti. Pedagoška umetnost se je morala umakniti politični kričavosti najslabše vrste. Ščim večjo vremo je kričal, tem večje je bilo njegovo upanje, da pride kdaj do boljšega službenega mesta. Ko je vstopil v življenje, je o njem malo vedel. Njegov prvi mladeniški idealizem je bil kmalo okrten; sedaj bi potreboval umstvenega in duševnega vodnika. Zaman ga je iskal. Če je bil duševno močan, je ostal osamljen in le posebna pridnost ga je duševno vzdržala na površju. Šola ga ni zadovoljevala. Duševno ga je ubijala, gmotno mu je bila zlobna mačeha. Gmotne skrbi so ga prisilile, da se je oziral po stranskih dohodkih. Kadar je bil tako srečen, da se je prerinil do postranskih zaslužkov, je prodal svojo mlado dušo ljudem, ki jim je bil njegov poklic vse preje nego briga. Duševno slab in zapuščen, gmotno na tleh, je izgubil še tisto majhno samostojnost, ki jo je prinesel iz šole. Mlad mož, ki ga je življenje razočaralo, je obupal nad samim seboj in svojim poslanstvom.

Njegova lepa leta mladostne moči in ognjevitosti so bila bridkost grdih razočaranj. Njegova notranjost se je razdvojila. Zasovražil je svet in zamrzil življenje, ali pa je postal cinični — hlapec. Namesto da bi postal idealno misleč vzgojitelj mladine in duševni vodnik ljudstva, je postal slab rokodellec, kvareč mlade duše. Politične stranke pri nas so storile vse, da do dna korumpirajo učiteljski stan. V njem so iskali politične agitatorje, ne kulturnih delavcev.

Zato ljudska šola ni mogla med ljudstvom pognati globokih korenin. Šolska stavba je ostala mrtvo zidovje, kjer ni

mogla živeti mehka duša ljudskega vzgojitelja.

In vendar spadajo v ta stan najboljše duševne moči, ne najslabše. Največji pisatelji so pisali za ljudstvo in otroke. Ljudski učitelj bi moral biti največji pedagog med pedagogi. Zakaj on ima vršiti prvo, temeljno delo duševne kulture med narodom. Če je temelj slab, ostala stavba šolstvo ne more zadoščati rokodelstvu, zanj je potrebna umetnost vzgojeslovja.

Sedanje ljudsko šolstvo ima dve temeljni napaki. Prvič, ljudski učitelj mora imeti velike duševne zaklade, ki jih je ne more biti došti prida. Zato za ljudsko mogoče pridobiti s temeljito, vsestransko svobodno vzgojo. Samo duševno zelo močni kulturni delavec bo dosegel resnično velike uspehe pri ljudski vzgoji. Drugič, ljudski učitelj mora biti gmotno in politično povsem neodvisen. Tak ljudski učitelj po postal duša raznolike ljudske kulture, bo postal resnični vzgojitelj naroda. Tako ljudsko šolstvo bo tista trdna kulturna naprava, ob kateri se bodo razbili vsi navali reakcionarstva in konserativnosti.

Sedanje ljudsko šolstvo je rokodelsko. Za to je zašel vanj birokratizem, ki ugonablja še tiste uspehe, ki jih dosega, kljub strašnim razmeram, posamezni idealisti.

Kljub vsem statistikam se mora reči, da je naše dosedanje ljudsko šolstvo potrebno temeljite reforme in solnca demokracije. Ljudski učitelj mora postati svobodni ljudski pedagog, ako hočemo, da bo tudi narod svoboden in kulturno močan.

A s.

Politični pregled.

= Jugoslovanski problem je vse večje važnosti kakor nemško češko vprašanje. V drugi septembski številki revije »Österreichische Rundschau« razpravlja Leopold baron Chlumecky o jugoslovanskem problemu. Najprej pripoveduje o razmerju Italije napram bodoči jugoslovanski državi in uporablja pri tem članek, ki je izšel nedavno v švicarskem listu »Neue Z. Z.« in ki smo ga priobčili v polnem obsegu v št. 42 »Napreja«, 2. septembra pod naslovom »Italija in Jugoslovani«. Nato nadaljuje Chlumecky: »Pri nas v Avstro-Ogrski mora enkrat zavladati jasnost o tem, da je za gospodarsko bodočnost Avstro-Ogrske, za materialni blagor vseh njenih narodov, za temelje moči monarhije in za bodočnost dinastije jugoslovanski problem vse večje važnosti kakor nemško češko vprašanje. Seveda s staro priljubljeno politiko, da se čaka, da se odlaša in da se napravi vse polovičarsko, se ne reši jugoslovanskega problema. Še enkrat, prav gotovo zadnjikrat, nam daje usoda priliko, da izvršimo ujedinenje vseh Jugoslovancev sami, da ustvarimo delo neizmerno velike, kulturne in narodne dalekosežnosti in da obenem — na korist blagostanja milijonov — pospešimo tudi politične in narodno gospodarske interese vseh drugih narodov Avstro-Ogrske. Ujedinen, svoboden jugoslovanski narod bo izšel in mora iziti iz te vojne, vprašanje je le, ali z Avstrijo ali proti njej, ali s Habsburžani ali proti njim. Prvo bi nas vodilo k novim višinam, drugo zapečati našo usodo. Prav skrajni čas je, da obračamo svojo pozornost jugovzhodu in temu, za nas najvažnejšemu delu balkanskega vprašanja; in skrajni čas je, da vstane na Ballplatzu (sedež avstro-ogrškega zunanega ministrstva, op. ur.) mož z upodablajočimi idejami in ustvarjajočo silo, ki zna premagati vse zapreke, ki zna pridobiti obe državni polovici za resnično ljudsko, velikopotezno jugoslovansko politiko, ki štiti v enaki meri interese monarhije in jugoslovanskih narodov.« — Prepričani smo po vseh dosedanjih izkušnjah, da se

odloči avstrijska jugoslovanska politika bolj gotovo za politiko odlašanja in brez-pomembnih reform, kakor pa za veliko-potezno politiko v zmislu Chlumeckyjevih izvajanj. Nemški politiki Chlumeckyjeve vrste so pri nas tako redki kakor topli dnevi v januarju.

== **Gospodje Jugoslovani postajajo neznosni.** Iz Rima poročajo: „Il popolo d' Italia“ prinaša članek iz lista „Revue du Socialisme“, ki se bavi z Jugoslovani v Avstro-Ogrski. Članek zahteva sledeča ozemlja za bodočo jugoslovansko državo: Dalmacijo z vsemi otoki, Hrvaško, Reko, Istro z vsemi otoki, Trst, Kranjsko z Goriskim. „Il popolo d' Italia“ pripominja k tem članku: „Ti gospodje Jugoslovani postajajo neznosni, ne da bi to opazili njihovi italijanski prijatelji. Ali k sreči je doseglo italijansko orožje tako veliko uspehe, da se Italiji ni treba brigati za zahteve Jugoslovancev.“

== **Ogrska „narodna“ vojska.** V ogrskem državnem je v debati o vladnem programu povdarjal poslanec Urmanczy, da je pač o-pravičeno pričakovati, da se ogrska armada vsaj po vojni pretvori v ogrsko narodno vojsko. Dve stvari se ne smeta več odlašati, to sta ogrski službeni in armadni jezik ter ogrska zastava in grbi. Ministrski predsednik dr. Wekerle je na to izjavil: Če so tudi v armadi zadeve, ki nas v narodnem oziru ne zadovoljujejo, moramo vendar pomisliti, da so se tekom vojne marsikatero narodne aspiracije zadovoljivo uredile. V vojni, v kateri se borimo samo ob rami z avstrijskimi in nemškimi četami, pa armadni jezik ne more biti drug nego nemški in in ne sme nas vznemirjati, če se korespondenca vrši v nemškem jeziku. Glede popolne izvršitve naših narodnih aspiracij moramo v interesu vojnega uspeha pač nekoliko potrpeti, in to tem bolj, ker te aspiracije nikdar niso bile tako blizu zadovoljivi ureditvi, kakor ravno sedaj.

== **Iz zapora na fronto.** Kakor poroča „Arbeiterzeitung“, je bilo deset dragoncev iz Pardubic povodom balkanske krize leta 1912 obsojenih na večletno težko ječo. Sedaj, po preteku petih let, se je zaporna kazen prekinila. Obsojeni dragonci so bili izpuščeni iz ječe ter poslani k svojim oddelkom na fronto.

== **Švedsko-amerikanski konflikt.** Berlinski „Vorwärts“ poroča, da je poslanik Združenih držav v Stokholmu imel dolg razgovor z ministrom vnanjih zadev Lindmannom. Tekom razgovora se je baje doseglo sporazumljenje in je torej švedsko-amerikanski konflikt poravnal.

== **Nemčija in Argentinja.** Wolffov urad poroča: Argentinski poslanik je nemškemu vnanjemu uradu izročil noto, v kateri je po naročilu svoje vlade sporočil, da je zastopnik Nemčije grof Luxburg prenehal biti persona grata in da mu je argentinska vlada izročila potne listine. To postopanje je naperjeno le proti osebi grofa Luxburga.

== **Ureditev deželnih financ.** Ministrski predsednik dr. Seidler je neki deputaciji deželnega odbora tirolskega izjavil, da se v najkrajšem času prično posvetovanja glede ureditve financ vseh avstrijskih kronovin.

== **Italijanski socialisti izstopijo iz komisije za prehrano.** Glasom sklepa socialistične državnozbornske skupine izstopijo socialistični zastopniki konsumnih združenj, strokovnih organizacij in občinskih uprav iz centralne aprovizacijske komisije. Vodstvo stranke je sklenilo, da preloži glavni strankin zbor, ki bi se bil moral vršiti koncem septembra v Rimu, z ozirom na socialistične dogodke v Rusiji in Franciji.

== **Zahteve londonske strokovne konference.** Iz Londona poročajo: Strokovna konferenca aliirancev je sklenila tele zahteve: 1. Odprava militarizma in tajne diplomacije. 2. Obnovitev svobode in neodvisnosti zatiranih narodov. 3. Nobenih nasilnih aneksij. 4. Samoodločevanje narodov in trgovinska svoboda. 5. Ustanovitev zveze narodov. 6. Obligatorično razsodišče.

7. Omejitev oboroženja kot predstopnje za splošno razorožitev.

== **Konec vstaje generala Kornilova.** Iz Petrograda se poroča: General Aleksejev, ki je namesto Kornilova imenovan za generalisima, je takoj pozval Kornilova, naj se s svojimi četami uda. Poveljnik vstaške kavalarije, general Grumov, je prestopil v vladni tabor. Med četami Kornilova in Kerenjskega ni prišlo do bitke. V Petrograd je pozvana milica 50 000 mož.

== **Kornilov v ječi.** Reuterjev urad poroča iz Petrograda: Vlada je prejela obvestilo, da so bivši generalisimus Kornilov in njegovi sokrivci aretirani ter izročeni vojnemu sodišču.

== **Knez Lvov v zaporu.** „Berlinske Tidende“ poroča iz Petrograda: Bivši ministriški predsednik knez Lvov in 80 njegovih političnih somišljenikov je aretiranih. Lvov je posredoval med Kornilovom in Kerenjskim ter je baje igral dvoumno vlogo.

== **Ruski delavski in vojaški sovjet.** Reuterjev urad poroča 13. septembra iz Petrograda: Izvrševalni odbori delavskih in vojaških sovjetov in kmetijskih sovjetov so meli zborovanje, na katerem so se razgovarjali o Kornijilovi zaroti. Minister za javna dela je sporočil, da se je Kornijilova pustolovščina izjalovila in da se je Kornijilovov glavni stan vdal. V najkrajšem času se izpremeni vsa armadna uprava. Vlada je delala v polnem soglasju z revolucionarno demokracijo in je tudi zmagala, ali kljub temu mora ostati še čuječna, ker poizkušali bodo gotovo z novimi protirevolucionarnimi gibanji. Vlada ima dokaze o nevarnem početju kosaškga Hetmana Kaledina. Novo vlado je treba očistiti elementov, ki so bili v kakršnikoli zvezi s Kornijilovom. Minister za notranje zadeve je dejal, da so bile ruske fronte vsle dKornijilovega upora tri dni brez obrambnih sredstev in brez vrhovnega poveljstva. Kornijilova mora zadeti težka kazen. Vlada ima nalog, da pobija vsa protirevolucionarna stremeljenja, da štiti svobodo in brani domovino proti tujemu sovražniku. Čeretelij je zahteval, da se takoj razpusti četrti duma.

== **Švedsko-argentinska afer.** Poročali smo, da je odpošiljal nemški poslanik v Buenos-Aires grof Luxburg potom švedskega poslanstva v Berlin brzojavke v zadevi vojne podmorskih čolnov. Vse ententino časopisje piše vsled tega silno ostro proti Švedski, da je tako kršila dolžnosti nevtralne države. Brzojavke, ki jih je poslal grof Luxburg in jih je zajela ameriška vlada, se glase: 1. brzojavka: 10. maja 1917, št. 32. Vlada je sedaj izpustila nemške in avstrijske ladje, ki so bile doslej zastražene. Vsled poravnave afere Monte Proteglio se je javno mnenje zelo izpremenilo. V bodoče bo vlada izpuščala argentinske ladje le do Las Palmas. Prosim, da se čuva mali parnik „Orankuasa“ (pripomba ameriške vlade: parnik je odšel 31. januarja), 300 ton, ki se približuje Bordoju z namenom, da izpremeni svoj prapor, ali pa se naj napravi, da izgine brez sledu. Luxburg. — 2. brzojavka: 3. julija 1917, št. 95. Z gotovostjo sem izvedel, da je dejal na seji senata sedanji minister za zunanje zadeve, ki slovi kot osel in prijatelj Anglije, naj zahteva Argentinijsko v Berlinu obljubo, da ne potopi Nemčija nobene argentinske ladje več. Če ne dobi te obljube, naj se pretrgajo zveze. Svetujem, da v Berlinu to odklonijo ali pa prosijo Španijo za posredovanje. Luxburg. — 3. brzojavka: 9. julija 1917, št. 64. Prosim, da zavlačujete odgovor Argentinijski brez vsakih ugoditev, dokler ne prejmete nadaljnjih poročil. Glede argentinskih parnikov svetujem, da jih prisilite, da se vrnejo, ali jih potopite brez sledu, ali jim dovolite vsobodno pot. Vsi so zelo majhni. Luxburg.

== **Novi poveljniki ruske vojske.** Iz Petrograda se oficijelno poroča: General

Ruskij je bil imenovan vrhovnim poveljnikom severne fronte. General Klembovskij, dosedanji poveljnik te fronte, je odstavljen. General Dragomirov je postal vrhovni poveljnik južnozpadne fronte namesto generala Denikina, kateri je obtožen veleizdaje ter pride pred revolucionarno sodišče.

== **Anglija in mirovno vprašanje.** Daily News“ izvajajo: Dolžnost vlade lorda Georgea je, da si v odgovoru na papeževo mirovno noto zagotovi možnost direktnega obravnavanja s sovražnikom. Trpljenje človeštva v tej vojni mora vlado podkrepiti v stremljenju, da se čim prej doseže sporazumljenje glede mirovnih ciljev.

== **Splošna stavka na Portugalskem.** „Daily Mail“ poroča iz Madrida, da je na Portugalskem izbruhnila splošna stavka, ki obsega vse obrate in tudi železnice. Casopisi ne izhajajo. Vlada je proglasila obsedno stanje.

Dnevne beležke.

— „Čas ni primeren“ — za socialno delo in demokratizacijo! S temi besedami sta utemeljevala v torek napredna poročevalca v ljubljanskem občinskem svetu (gg. Likozar in dr. Novak) odklonitev kredita za gradbo stanovanjskih hiš in volilno reformo. Oba sta rekla, da bo za take stvari čas šele po vojni. Občinski svet ne mara niti, da bi se izdelali tozadevni načrti. Tako utemeljevanje odklonitve je demagogično. Pobaramo danes, kako je z gradbo stanovanjskih hiš! Že pred nekaj leti je sprejel občinski svet enak, seveda ne dalekosežen predlog; dovolil je majhen kredit za gradbo delavskih hiš, kupil nekaj sveta pri topničarski vojašnici, a stvar je zaspala. Svet ima sedaj brezplačno v najemu bodoči Aero-Lloyd, za kredite v ta namen se pa nihče več ne zmeni. Ljubljanska občina je imela pred leti mnogo sveta v mestu, ki ga je prodajala po nizkih cenah zasebnikom. Svet, ki ga je občina nekdaj imela, bi ji lahko prav dobro služil že prej v stavbene in aprovizacijske namene, zlasti pa sedaj v aprovizacijske. Vrhtega pa je občina s tako gospodarsko politiko v desetletjih izgubila ogromne vsote na prirastni renti in obenem bi bila utegnila prej napraviti marsikaj ob manjših stroških kakor je mogoče sedaj. Ti grehi so večinoma iz prejšnjih let, a v grehu vztrajati je tudi greh. Izgovor, da pozneje lahko vsakdo očita napake, ni na mestu, zakaj napak ne očitamo zaradi napak, marveč jih navajamo kot svarilo, ker se občinska politika suče skoro vedno v starem močniku in ne pride iz njega. Ljubljanska občina ima že nekaj svojih podjetij: vodovod, elektrarno, plin, pogrebstvo, mestne vožnje in sedaj velik del aprovizacije. To je napredek, dasi so bila ta podjetja večinoma draga. Denarja treba, pravi župan. Seveda! Za gradbo stanovanjskih hiš se rabi denar. Če bi bila občina prej storila svojo dolžnost, bi bila prihranila polovico stroškov. A stanovanjske hiše so imetje, realna posest, ne pa višee posojilo. Koliko stroškov bi si bila občina prihranila in koliko lažje bi gospodarila, če bi bila imela že v prejšnjih letih boljšo gospodarsko politiko, politiko samostojnega gospodarstva in pospeševanje splošnega socialnega blagostanja z ustanovami, ki bi olajšale življenje, a občini zagotovile gospodarsko neodvisnost. Če se najame posojilo v realizacijo posesti, ni to riziko. Riziko tiči le v napaki, da se to ni zgodilo že prej, in če sedaj ni posebno ugodna prilika, naj povedo gospodje, kdaj bo ugodnejša! Vsaka minuta, ki jo občina zamudi v tem pogledu, pomeni stotake izgube za občino in prebivalstvo.

— **Umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča** se odpre v sredo dne 19. t. m. ob 9. dopoldne in je od tega časa naprej pristopna javnosti. Posebna otvoritev se v upoštevanju domačih razmer ne vrši. Zato se ne pošiljajo osebna vabila, ampak se tem potom vabi vsa javnost k obilnem obisku.

— Glasbeno-dramatični večeri v deželni gledališču. V torek, 18. septembra 1917, ob pol 9. zvečer, pevski večer. Sodelujejo: gd. Anica Vrhunc (sopran), gosp. Fr. Mohorič, bivši član zagrebške opere (tenor), moški in mešani zbor slov. pevkega društva „Ljubljanski Zvon“. Pri klavirju g. Vilko Bizjak, pevovodja g. Zorko Prelovec. Spored: 1. Narodne pesmi: a) Draga je daleko... (hrvatska); b) Koupim ja si... (češka); c) Ljuba si pomlad zelena... (slovenska). 2. a) V. Mirk: Kateri kerub...; b) A. Lajovic: Pesem o tkalcu...; c) E. Adamič: Pri zibeli... Samospevi za sopran s spremljevanjem klavirja. 3. a) F. Ferjančič: Tone solnce, tone...; b) E. Adamič: Zvečer; c) dr. A. Schwab: Dekletce podaj mi roko. Mešani zbori. 4. a) F. Gerbič: Trubačurka...; b) J. Prohaska: Tak si lepa...; c) J. Hatze: Da sam bogat... Samospevi za tenor s spremljevanjem klavirja. 5. a) dr. B. Ipavic: Da te ljubim...; b) Z. Prelovec: Zapoji mi pesem, dekle; moški osmerospevi; c) E. Adamič: Junakova svatba, balada za osmerospev in moški zbor. — Vstopnice se že prodajajo pri blagajni v deželni gledališču.

— Revizija vojnih oproščencev. Ministrstvo za deželno brambo razglasi: V raznih časopisih objavljena notica, da se je baje nesposobnost za službo na fronti določila kot brezpogojna zahteva za vse oproščene osebe do 37. leta, v tej obliki ne odgovarja popolnoma resnici. Pri reviziji oproščenj se je slej ko prej ozirati v prvi vrsti na okolnost, je-li dotičnik v svojem civilnem poklicu res nepogrešljiv in nena-domestljiv.

— Oprostitev od službe na fronti. Cesar je izdal naslednje ročno pismo: Dolgotrajna težka vojna je vsem državljanom naložila težka bremena. Da se najtežje prizadete rodbine v bodoče kolikor možno obvarujejo nadaljnjih udarcev ukazujem, da se spodaj označene vojaške osebe bojnih čet — če niso vojaki po poklicu — uporabijo na takih službenih mestih bojne armade, ki niso izpostavljena trajnemu sovražnemu učinkovanju: 1.) edini ostali sin rodbine, ki je že izgubila dva ali več sinov na bojnem polju ali vsled vojnih bolezni. 2.) oče šesterih ali več nepreskrbljenih otrok, za katere je dolžan skrbeti.

— Letnika 1867 in 1868 se uporabita v zaledju. Uradno se poroča: Moštvo letnikov 1867 in 1868 se sme odslej neglede na stopnjo vojne sposobnosti uporabiti le v zaledju.

— Preskrba masti za Avstrijo. Več članov ogrske vlade je prišlo v soboto na Dunaj, kjer se vrše obravnave, kako bi se moglo preskrbeti avstrijske dežele s potrebno mastjo.

— Uvedba normalne obleke. Ministrski predsednik dr. Wekerle je v ogrskem državnem zboru izjavil, da se v najkrajšem času ustanovi poseben odbor za ureditev preskrbe z obleko. Tozadavna komisija bo določila izgotavljanje enotne normalne obleke, za katero se določi tudi enotna cena. Tovarnam se prepove izdelovanje razkošnega oblačilnega blaga.

— Oskrba s krompirjem. Ravno kar je izšla izvršilna naredba glede preskrbe s krompirjem. Izvršilna naredba odgovarja pred vsem zahtevi, da se mora v prvi vrsti zagotoviti potrebna količina krompirja za konsumente ter le preostanek prepustiti tistim, ki se preskrbujejo sami. Za vsako osebo je določeno približno 100 kilogramov krompirja, vendar na kvota ni enotna za vse kronovine. Pridelovalcem se izplača do novembra dobavna premija.

Aprovizacija.

Sadje na rumene izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v ponedeljek 17., v torek 18. in v sredo 19. t. m. Določen je tale red: ponedeljek 17 t. m. pridejo na vrsto od 8 do 4 popoldne št. 1 do 150, od 4 do 5 št. 150 do 300, od 5 do 6 št. 300 do 450. V torek dne 18 t. m. dobe sadje od 8 do 9. dopoldne št. 450 do 600, od

9 do 10 št. 600 do 750, od 10 do 11 št. 750 do 900. Popoldne od 2 do 3 št. 900 do 1050, od 3 do 4 št. 1050 do 1200, od 4 do 5 št. 1200 do 1350 od 5 do 6 št. 1350 do 1500. V sredo dne 19 t. m. prejmejo sadje od 8 do 9 dopoldne št. 1500 do konca. Vhod pri glavnih vratih,

Špeh za ubožno akcijo. Špeh, ki ga je oddajala mestna aprovizacija na rdeče in deloma na rumene izkaznice ni bil prvo vrsten. Mestna aprovizacija ga je vzela v silo, da je zadostila nujnim potrebam ubožnejših slojev, ki so se v njenem uradu dan na dan zglašali in vpraševali po masti. Ker je imela na razpolago le špeh kranjske aprovizačne družbe, je kupila tega, plačala ga je po 19 kron kg. ubožni akciji pa ga je oddala po štiri krone kg. Toliko v pojasnilo da izostane nepotrebno zabavljanje.

Sadje v večjih množinah na prodaj. Mestna aprovizacija bo prodajala sadje tudi v večjih množinah. Sadja ne bo oddajala kupcem, ki bi imeli ž njim spekulativne namene, temveč le strankam v njihovo zasebno porabo. Dobiti je mogoče do 20 in več kilogramov sadja. V ta namen naj se zglaš vsi, ki žele kupiti sadje v mestnem aprovizijskem uradu Poljanska cesta št. 13. Urad sprejema tozadavne priglasbe in nakazuje sadje vsak dan od 6. do 9. zjutraj. Stranke naj si preskrbe tudi potrebne in primerno velike posode.

Prodaja drobova za otroke do 4. leta v vojni prodajalni, Gosposka ulica. Veljavne so le izkaznice za drobov, katere imajo stranke že v rokah. — Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami: št. 1 do 400 dne 17. sept., št. 401 do 500 18. sept., 801 do 1200 dne 19. sept., 1201 do 1600 dne 20. sept., 1601 do 2000 dne 21. sept., 2001 do 2400 dne 22. sept., 2401 do 2800 do 24. sept., 2801 do 3220 dne 25. sept. Potrošni drobiž je pripraviti vnaprej.

Sadje v večjih množinah in sadje na trgu. Mestna aprovizacija nakazuje sadje v večjih množinah vsak dan od 8 do 9 ure dopoldne v svojem uradu na Poljanski cesti št. 13. in sicer najmanj 10 kg stranke. Kadar ga pa oddaja na trgu, kupi lahko stranka največ 2 kilograma.

Krušne nakaznice pri prodaji klobas. Mestna aprovizacija prodaja na trgu mesečne klobase po 2 K kos. Vsak kupec se mora izkazati s krušno nakaznico.

Uradno določene cene za zelje in repo. C kr. urad za prehrano je potrdil oznanilo zavoda za preskrbo sočivja in sadja določil za zelje in repo te-le uradne cene: belo zelje od 16. septembra 1917 naprej K 22.— strnišna repa K 18.—

Špeh za prvo in drugo uradniško kategorijo. Stranke, ki imajo izkaznice prve in druge uradniške kategorije, dobe špeh v torek 18. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo od 7. do 8. zjutraj stranke prve uradniške kategorije od 8. do pol 9. stranke druge uradniške kategorije. Vsaka oseba prejme en četrt kilograma špeha. Kilogram stane K 4.—. Železniško osebje se mora izkazati s svojimi prejemnimi knjižicami za živež. Kdor je prejel špeh na železnici, ga tukaj ne dobi oziroma ga dobi toliko manj.

Špeh na rdeče izkaznice A se prejme v cerkvi sv. Jožefa v torek 18. t. m. dopoldne od pol 9. do 9. Vsaka oseba dobi en četrt kilograma. Kilogram stane 4 krone.

Špeh na rdeče izkaznice. Stranke z rdečimi izkaznicami brez črke A dobe špeh v torek dne 18. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: Štev. 1 do 300 od 9. do 10., št. 300 do 600 od 10. do 11., št. 600 do konca od 11. do 12. dopoldne. Vsaka oseba dobi en četrt kilograma. Kilogram stane 4 krone.

Praščje meso na rumene izkaznice B. V torek dne 18. t. m. popoldne prejmejo meso stranke z rumenimi izkaznicami B. Na vrsto pridejo od 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do 3. št. 201 do 400 od 3. do pol 4. št. 401 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do 800, od 4. do pol

5. št. 801 do 1000, od pol 5. do 5. št. 1001 do 1200, od 5. do pol 6. št. 1201 do 1400 do konca. Prinesite seboj rodbinske izkaznice in drobiž. Kilogram stane 3 K.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

N. N. Borovlje: Razume se, da bomo hvaležni, če nam pošljete naslove sodrugov Koroške. Pozdrav. — Josip R. — Jes. — Vaša mati ima pravico na vzdrževalno podporo. — Dotične knjige dobite pri nas. „Mati“ je zelo zanimiv roman. — Rudolf V. — Kr. — 1 marka = 1 K 65 v. — A. B. v Idr. — Na Vaše vprašanje je težko odgovoriti. Pridite priložnostno v uredništvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

Se s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica na Starem trgu št. 11.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1.80, za dame K 1.50, za otroke K 1.20. Zaradi drage poštne priporočila se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

RIM.

Duhovito zasnovan zgodovinski roman slovečega francoskega pisatelja EMILA ZOLA. Poslovenil E.K. Cena izvodu je 2 K, po pošti 20 v več. Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega liste.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!